

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

ГОЛУБ ТЕТЯНА ІВАНІВНА

УДК (338.43+339)(477)(043.3)

**ДЕРЖАВНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ
ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В СОТ**

Спеціальність 08.00.03 - економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2016 рік

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі економіки підприємства, фінансів та фінансово-економічної безпеки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини,

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Музиченко Анатолій Степанович,
Вищий навчальний заклад
«Університет економіки та права «КРОК»»,
професор кафедри управлінських технологій

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
Пугачов Микола Іванович,
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України,
заступник директора з наукової роботи

кандидат економічних наук, доцент
Сегеда Сергій Андрійович,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного
університету, доцент кафедри фінансового контролю і
аналізу, заступник декана обліково-фінансового
факультету з навчально-методичної роботи

Захист дисертації відбудеться «1» липня 2016 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.130.04 Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» за адресою: 03113, м. Київ, вул. Лагерна, 30-32, ауд. 245.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» за адресою: 03113, м. Київ, вул. Лагерна, 30-32.

Автореферат розісланий «31» травня 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук

О. О. Лелюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Аграрний сектор економіки України відіграє вагомую роль у розвитку національної економіки в умовах поширення глобалізаційних та інтеграційних процесів. Від його розвитку залежать продовольча безпека, економічне зростання та позиція держави на світовому ринку аграрної продукції. Очевидно, що Україна як потужний виробник багатьох видів сільськогосподарської продукції та активний і значущий учасник світових продовольчих ринків не зможе залишатись поза інтеграційними процесами.

Державне регулювання діяльності аграрного сектора економіки в Україні характеризується недосконалістю та обмеженістю фінансування інвестицій галузі. Необхідність державного регулювання окремі вчені асоціюють із незбалансованістю цін на сільськогосподарську продукцію, а також – із недосконалістю законодавчої та нормативно-правової бази, під впливом якої формується, переважно, сировинний характер зовнішньої торгівлі продовольчими товарами.

Окремі умови вступу України до СОТ поставили сільськогосподарську галузь країни у заздалегідь не вигідні конкурентні умови на внутрішньому і зовнішньому ринках. Державна протекціоністська політика покликана поставити вітчизняних виробників аграрної продукції, якщо не в пріоритетне становище, то хоча б у рівноправні умови із зарубіжними конкурентами.

Ефективний державний протекціонізм галузі необхідний для подолання кризових явищ і забезпечення подальшого інтенсивного розвитку аграрного сектора. Досвід високорозвинених країн, аграрний сектор яких тривалий час формувався під впливом держави, засвідчує, що в умовах ринкової економіки ефективність аграрного виробництва значною мірою залежить від рівня державної підтримки галузі.

Значний внесок у дослідження проблем державного протекціонізму в аграрному секторі зробили, зокрема, такі вітчизняні науковці: В.Г. Андрійчук, Ю.Д. Білик, Б.Б. Бричка, В.І. Власов, В.Є. Воротін, А.П. Гайдучий, В.П. Галушко, В.І. Грушко, С.М. Кваша, І.Г. Кириленко, Ю.О. Лупенко, А.П. Макаренко, О.М. Могильний, А.С. Музиченко, В.І. Назаренко, М.І. Пугачов, В.С. Півторак, В.В. Россоха, П.Т. Саблук та інші. Водночас питання державного регулювання аграрного сектора в умовах глобалізації потребують продовження поглибленого дослідження. Серед зарубіжних науковців варто окремо виділити таких, як: Р. Акріл, М. Артис, Л. Гутієрес, В. Елдон Бел, М. Кардвел, Ф. Смітт, Р. Фанфані, К. Ханрахан, а також багатьох інших відомих економістів.

Водночас недостатньо вивченими залишаються питання динаміки трансформації функцій та принципів державного протекціонізму в аграрному секторі України в умовах глобалізації світових ринків. Було б доцільно узагальнити складники механізму державного протекціонізму аграрного сектора економіки України, а також урахувати наслідки недосконалості цього механізму для функціонування сільськогосподарських та переробних підприємств після вступу України в СОТ. У сучасних умовах є актуальною необхідність пошуку пріоритетних напрямів державної підтримки аграрного

сектора економіки України. Саме цим зумовлений вибір теми роботи, її мета, завдання, логіка і структура викладу результатів дослідження.

Наукове завдання. Поставлене нами наукове завдання полягає в наступному: всебічно з'ясувати теоретичні та методичні засади процесів державного протекціонізму, зокрема, стан цього явища в Україні у попередній та сучасний періоди. На основі даних здобутків розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення механізму державного протекціонізму в аграрному секторі економіки держави в умовах глобалізації світових ринків та членства України в СОТ.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до програм і планів наукових досліджень ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» за тематикою: «Теоретико-методологічне обґрунтування засад фінансового регулювання конкурентоспроможності пріоритетних секторів економіки України (на прикладі ПЕК та АПК)» (Державної реєстраційний номер 0112U00257).

Мета і завдання дослідження. *Метою дисертації* є наукове обґрунтування теоретичних та методичних засад і розробка науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного протекціонізму в аграрному секторі економіки України в умовах глобалізації світових ринків. *Для досягнення означеної мети були поставлені й вирішені такі завдання:*

- визначено теоретичні та прикладні засади державного протекціонізму аграрного сектора економіки України;
- узагальнено складники методології формування механізму державного протекціонізму в аграрному секторі економіки;
- здійснено аналіз особливостей формування державної підтримки та тенденцій розвитку аграрного сектора України;
- досліджено зміни в аграрному секторі економіки за напрямками аграрної політики держави в результаті вступу України до СОТ та глобалізації світових ринків;
- розроблено заходи реалізації державної підтримки аграрного сектора та сформовано систему критеріїв оцінки результативності проведених реформ в умовах членства України в СОТ;
- здійснено обґрунтування пріоритетних напрямів формування державного протекціонізму у сфері діяльності аграрного сектора економіки у перспективі.

Об'єктом дослідження є процес формування державного протекціонізму в аграрному секторі економіки в умовах членства України в СОТ.

Предметом дослідження є економічні відносини в умовах державного протекціонізму в аграрному секторі економіки України.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження стали діалектичні методи наукового пізнання, фундаментальні положення економічної теорії та теорії державного управління, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних науковців з питань економічного розвитку та державного протекціонізму аграрного сектора економіки.

Крім цього, застосовувалися такі методи: порівняльний аналіз – для дослідження методологічних підходів, концепцій, розробок і пропозицій провідних вітчизняних та зарубіжних науковців, присвячених особливості державного протекціонізму аграрного сектора економіки України та країн із різним ступенем економічного розвитку; логіко-семантичний – для поглиблення понятійного апарату при формулюванні головних складників механізму державного протекціонізму аграрного сектора; історичний метод – для дослідження еволюції механізму впливу держави на розвиток аграрного сектора економіки України у хронологічній послідовності з метою виявлення закономірностей та протиріч виникнення, формування і розвитку цих механізмів; аналізу та синтезу – для оцінки динаміки, структури та ефективності зрушень в аграрному секторі економіки України; формалізації – для дослідження порядку державного протекціонізму аграрного сектора, його механізмів, суб'єктів та об'єктів шляхом відображення їх значення і будови з застосуванням професійної символіки; системно-аналітичний – для аналізу законодавчих актів та інших нормативних документів; статистичних порівнянь – для дослідження дієвості фінансово-економічного механізму протекціонізму аграрної галузі економіки України та зарубіжних країн; економіко-статистичного моделювання – для формулювання тенденцій зміни ознак ефективності розвитку аграрного сектора в наслідках впливу держави та їх взаємозалежності за допомогою регресійного та кореляційного аналізу; абстрактно-логічний – для теоретичних узагальнень і формування висновків.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти, офіційні матеріали Державної служби статистики України, монографії і статті вітчизняних та зарубіжних авторів, особисті дослідження автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних засад і розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму державного протекціонізму в аграрному секторі економіки України в умовах глобалізації світових ринків та членства України в СОТ. Ці здобутки у своїй сукупності за умови їх реалізації, можуть дати значний економічний та соціальний ефект. Основними результатами дисертації, що мають ознаки наукової новизни та подаються до захисту, є такі:

вперше запропоновано:

– напрями здійснення державного протекціонізму в аграрному секторі економіки в умовах членства України в СОТ, які містять організацію спільних ринків (експортні субсидії, підтримка ринкових цін, технології зберігання продукції, митний тариф); пряму підтримку (компенсаційний платіж на площу ріллі, компенсаційний платіж на голову худоби, платежі, частково пов'язані з рівнем виробництва, пільгове кредитування виробників); соціально-економічний розвиток сільської місцевості (конкурентоспроможність сільськогосподарського виробництва, довкілля та сільський туризм, якість життя в сільській місцевості та диверсифікація сільської економіки);

удосконалено:

– визначення поняття сучасного механізму державного протекціонізму аграрного сектора економіки, який, на відміну від чинного, є способом дій

суб'єкта регулювання, що ґрунтується на базових принципах і функціях, забезпечуючи за допомогою певних форм, методів і засобів ефективного функціонування системи державного регулювання, для досягнення поставленої мети та розв'язання протиріч, і встановлено, що державний протекціонізм аграрного сектора економіки складається із сукупності сучасних нормативно-правових, організаційно-адміністративних та економічних важелів впливу;

– організаційно-функціональні засади державного протекціонізму в агропромисловому комплексі, спрямовані на створення інституцій захисту внутрішнього ринку та національних експортерів на зовнішньому ринку, в рамках процедур СОТ, визначено складники механізму державного протекціонізму аграрного сектора економіки на підставі аналізу світового досвіду з оптимальним поєднанням у своєму складі методів, принципів та засобів державного протекціонізму;

– методика розрахунку рівня державного протекціонізму, при визначенні якого поряд із коефіцієнтом продовольчого забезпечення населення за видами сільськогосподарської продукції, який розраховується традиційно, запропоновано використовувати коефіцієнт самозабезпеченості країни сільськогосподарськими продуктами для створення продовольчої безпеки, та з метою розрахунку впливу державної підтримки розвитку аграрного сектора економіки напрацьовано коефіцієнт економічного внеску продуктів аграрної галузі у розвиток національної економіки;

набули подальшого розвитку:

– теоретичні засади явища державного протекціонізму аграрного сектора шляхом обґрунтування принципів правового регулювання, системного поєднання заходів підтримки, відкритості і прозорості, справедливості, ефективності та результативності, адекватності розвитку галузі, оптимального поєднання прямих та непрямих, адміністративних та організаційно-економічних методів підтримки, забезпечення сталого розвитку (поєднання інтересів економічного, екологічного та соціального розвитку) галузі, програмно-цільового регулювання та обґрунтування методів і форм вирішення проблем аграрного виробництва, за рахунок державного протекціонізму прямої, опосередкованої та умовно опосередкованої підтримки);

– систематизація нормативно-правових та регуляторних актів щодо проведення державного регулювання, що здійснюється на основі групування актів законодавства на акти прямої державної підтримки та непрямой державної підтримки, загальногалузевої державної підтримки, соціально-територіальної підтримки та підтримки окремих суб'єктів галузі на ринку. Окремою групою нормативно-правових актів виділено нормативно-правові акти, що визначають основні засади бюджетного фінансування сільського господарства та визначені в Законах України: «Про державну підтримку сільського господарства України», «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року».

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що авторські розробки, доведені до рівня практичних рекомендацій, формують

науково-методичне обґрунтування засад державного протекціонізму аграрного сектора.

Довідка про впровадження результатів наукового дослідження – № 25/01 - 43/1 від 18.01.2016р. (Кіровоградська обласна державна адміністрація, Департамент агропромислового розвитку). Довідка про впровадження результатів наукового дослідження – № 14/11-15 від 14.11.2015 р. (Селянське фермерське господарство «Славутич»). Довідка про впровадження результатів наукового дослідження – № 23/12-15 від 23.12.2015 р. (Фермерське господарство «Кравчукове»). Авторські розробки використовуються в навчальному процесі ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Макроекономіка» – № 277 від 16.02.2016 р.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею і містить одержані автором нові результати в галузі економіки, що в сукупності розв'язують важливу наукову проблему вдосконалення механізму державного протекціонізму в аграрному секторі економіки України для підвищення його конкурентоспроможності в умовах членства в СОТ. Основні наукові результати, висновки та пропозиції, сформульовані у дисертації, належать особисто автору. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення і розробки, що належать дисертанту.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дослідження доповідалися й обговорювалися на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: Всеукраїнська наукова конференція молодих учених (до 60-річчя утворення Черкаської області) (м. Умань, 2013 р.); «Особливості модернізації фінансово-економічної системи» (м. Київ, 2014 р.); «Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки» (м. Умань, 2014 р.); «Фінансові аспекти розвитку економіки: теорія, методологія, практика» (м. Львів, 2014 р.); «Виробничо-експортний потенціал національної економіки» (м. Ужгород, 2014 р.); «Інноваційна стратегія і тактика фінансово-економічного розвитку суб'єктів національного господарства» (м. Чернівці, 2014 р.); «Моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів сьогодення» (м. Одеса, 2015 р.).

Публікації. Основні наукові положення, висновки і результати дисертації опубліковано в 22 наукових працях, загальним обсягом – 3,5 д.а. у тому числі: 4 розділи – в колективних монографіях, 5 статей – у фахових наукових виданнях, 2 статті – в іноземних виданнях (Тольятті (Росія)), 4 статті – в інших наукових виданнях, 7 – тези конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 193 сторінки (обсяг основного змісту роботи – 174 сторінки друкованого тексту), включає: 15 таблиць, 27 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел містить 183 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, ступінь розробки наукової проблеми, сформульовано мету, об'єкт та предмет дослідження, визначено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретичні та прикладні засади державного протекціонізму» розкрито зміст, принципи і функції державного протекціонізму в аграрному секторі економіки в умовах членства України в СОТ; виявлено теоретичні засади та історичні аспекти застосування державного протекціонізму, досліджено основні методологічні основи формування механізму державного протекціонізму в аграрному секторі економіки.

З огляду на історичні відхилення політики протекціонізму від чинних наукових економічних концепцій, на сучасному етапі протекціонізм залишається ефективним, стимуляційним інструментом системи державного регулювання та одним із важливих напрямів аграрної політики більшості країн світу.

Аграрний сектор є специфічною галуззю економіки України. За часткою орних земель – 56% всієї території країни – Україна займає третє місце у світі (тобто, тут ми, практично, світові лідери). Щодо кількості працівників, зайнятих у сільському господарстві (майже 15%, станом на 2015 р.), то, за цим показником, Україна близька до Колумбії і Тунісу. Частка сільськогосподарського виробництва становить майже 20% ВВП України. Останніми роками спостерігається тенденція до зростання цього показника. При цьому, в ЄС частка сільськогосподарського виробництва становить – 1,64% ВВП, хоча ЄС входить у світові лідери з експорту сільськогосподарської продукції як і США, де частка сільгоспвиробництва всього – 1,44% ВВП.

Проаналізовано зміст поняття державного протекціонізму як економічної політики, що спрямована на підтримку та захист вітчизняного товаровиробника від іноземної конкуренції. Здійснено узагальнення теоретичних концепцій механізму державного протекціонізму від зародження ринкової економіки до сьогодення. Наведено історичну ретроспективу та особливості розвитку механізмів захисту і державної підтримки на розвиток аграрного сектора, в результаті чого встановлено, що держава традиційно відігравала активну патерналістську роль у господарському житті України.

Установлено, що основними формами державного протекціонізму були: прихований, колективний, галузевий та селективний протекціонізм.

Аграрний протекціонізм представлено автором як процес системного та планового державного впливу на конкурентоспроможність галузі та національної економіки з допомогою комплексу інструментів підтримки (субсидування, кредитування, оподаткування, дотування тощо), що впливає на розвиток галузі (обсяги виробництва, прибуток, продуктивність тощо).

В умовах забезпечення ефективності державного протекціонізму можна узагальнити такі принципи: правового регулювання, системного поєднання заходів підтримки, відкритості і прозорості, справедливості, ефективності та результативності, адекватності розвитку галузі, оптимального поєднання

прямих та непрямих, адміністративних та організаційно-економічних методів підтримки, динамічності та гнучкості до змін, цілеспрямованості та адресності державної підтримки аграрних товаровиробників, забезпечення стимулювання діяльності виробників ринку, забезпечення сталого розвитку галузі, програмно-цільового регулювання.

Ключовими функціями державного протекціонізму є: стабілізація ринкового середовища та забезпечення рівних умов діяльності усіх підприємств на ринку; регулювання умов діяльності на агропромисловому ринку та забезпечення справедливого розподілу продукції та доходу.

Удосконалено трактування поняття сутності сучасного механізму державного протекціонізму аграрного сектора економіки, який, на відміну від чинного, є способом дій суб'єкта регулювання, що ґрунтується на базових принципах і функціях, забезпечуючи за допомогою певних форм, методів і засобів ефективного функціонування системи державного регулювання для досягнення поставленої мети та розв'язання протиріч.

Установлено, що державний протекціонізм аграрного сектора економіки складається із сукупності нормативно-правових, організаційно-адміністративних та економічних важелів впливу. У цьому визначну роль відіграє створення нормативно-правової бази, на що вказує значна кількість нормативно-правових актів, прийнятих останніми роками з метою підвищення ефективності функціонування сільського господарства.

У другому розділі «Державний протекціонізм та сучасний стан аграрного сектора України в умовах СОТ» здійснено аналіз історичного досвіду та аналіз тенденцій державної підтримки розвитку аграрного сектора України, дано оцінку зміни та наслідків впливу на аграрний сектор економіки в результаті вступу України до СОТ. Визначено основні зміни у формуванні напрямів аграрної політики України в умовах глобалізації світових ринків.

Аналіз еволюції теоретичних концепцій державної підтримки економіки засвідчує, що в умовах ринкового господарювання вона є суб'єктивно необхідною: сільське господарство через наявність притаманних йому особливостей не може отримати від реалізації вирощеної продукції дохід, який міг би повністю покрити витрати виробництва, забезпечити розширене відтворення виробництва та соціальний розвиток села.

Автором узагальнено, що державна підтримка сільського господарства може реалізуватися у формах прямої, опосередкованої і умовно-опосередкованої підтримки (рис. 1.).

Рис. 1. Форми державної підтримки аграрного сектора

Джерело: розроблено автором

Поєднавши зазначені форми державної підтримки, можна створити ефективний механізм державної підтримки сільськогосподарського виробництва.

Дістала подальшого розвитку систематизація нормативно-правових та регуляторних актів щодо проведення державного регулювання, про пріоритетність розвитку агропромислового комплексу, на основі якої виокремлено нормативно-правові акти, що визначають основні засади бюджетного фінансування сільського господарства та визначені в Законі України «Про державну підтримку сільського господарства України». Доведено, що упродовж аналізованого періоду розподіл бюджетних коштів фінансової підтримки аграрної галузі здійснювався неефективно, окрім того, сума видатків на субсидування та розвиток галузі – щороку зменшується (табл. 1).

Таблиця 1

Частка державного фінансування розвитку агропромислового сектора

Показник	Роки										2015/ 2006,%
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Сума видатків, млрд. грн.	7,3	8,2	12,3	10,5	7,1	6,8	6,4	5,58	5,61	4,14	56,7
Валова сільськогосподарс ька продукція (у порівняльних цінах 2010 року), млрд. грн.	184,1	172,1	201,6	197,9	194,9	233,7	223,3	252,8 5	252,9 2	239,37	130,0
Частка фінансування, %	13,4	14,1	24,8	20,8	13,8	15,9	14,3	14,2	14,2	12,5	93,3

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України

За період 2006–2015 років номінальний показник державного фінансування агропромислової галузі скоротився на 43,3%, а вартість валової продукції у порівняльних цінах 2010 року зросла на 30%. Питома вага фінансування залишається мізерною, у середньому – 15,8%.

За допомогою застосованої автором класифікації заходів державної підтримки на «жовту скриньку» та «зелену скриньку», що реалізується в країнах-членах СОТ, досліджено структуру державної підтримки сільського господарства в Україні (рис.2.).

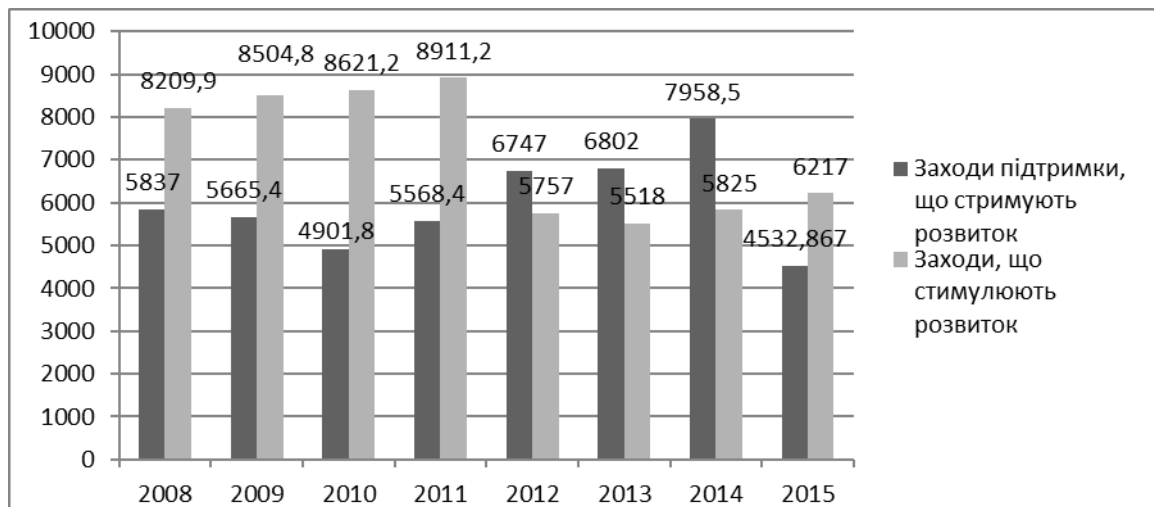

Рис. 2. Державні витрати на програми підтримки сільського господарства та розвитку сільських територій, млрд. грн.

Джерело: складено автором на основі даних Інституту економічних досліджень та політичних консультацій

Загальна сума витрат держави на заходи, що підтримують розвиток, становить – 4,5 млрд.грн., і, якщо порівнювати із 2008 роком, скоротилися на 22,4 %. Натомість, фінансування заходів, що стримують розвиток зростає на 15,7%.

З огляду на викладене, головними напрямками державного протекціонізму слід визначити: організацію спільних ринків і пряму підтримку товаровиробників та розвиток сільської місцевості (рис. 3.).

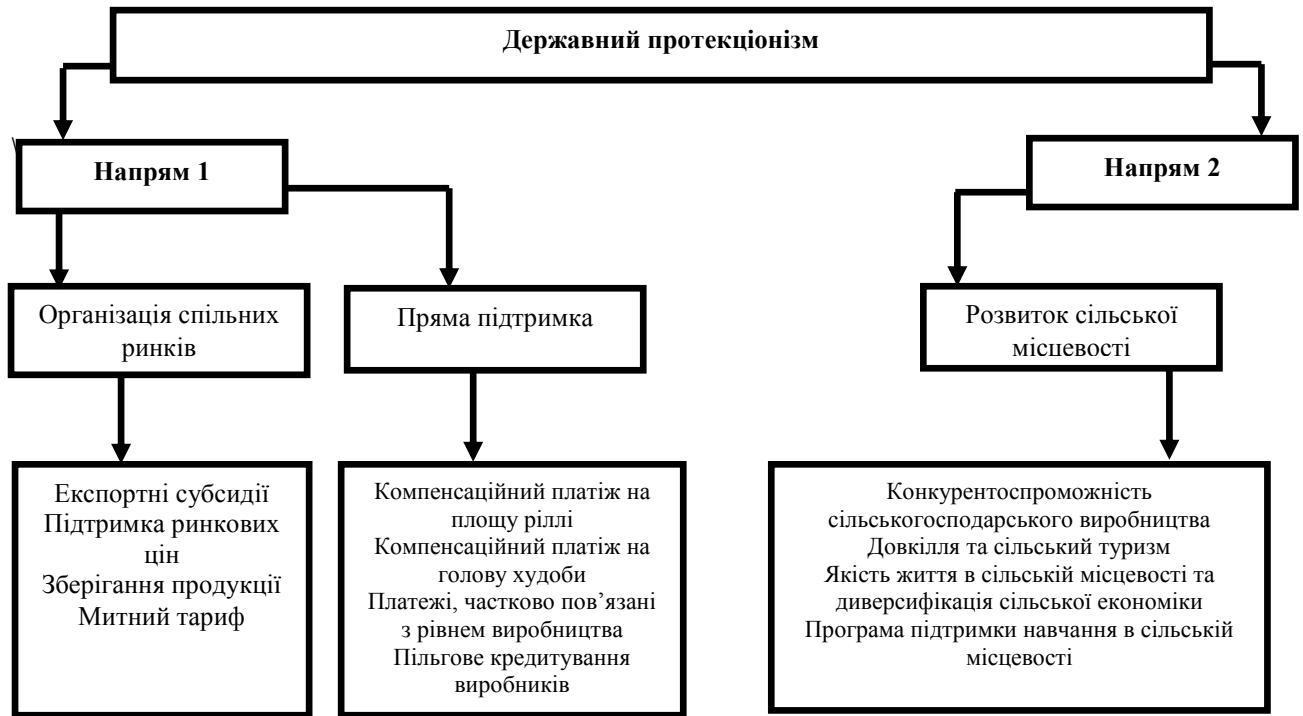

Рис. 3. Сучасні напрями державного протекціонізму

Джерело: розроблено автором

Отже, внаслідок проведеного системного аналізу державної підтримки сільського господарства у постіндустріальних країнах світу було відзначено, що основні цілі, механізми та інструменти державного регулювання аграрного сектора спрямовані на стабілізацію основних напрямів трансформації підтримки аграрного сектора: стабілізація виробництва продукції сільського господарства, зменшення загального рівня бюджетної підтримки, лібералізація торгівлі сільськогосподарською продукцією та сприяння розвитку сільської місцевості.

У третьому розділі «Напрями удосконалення державного протекціонізму аграрного сектора економіки України в умовах членства в СОТ» було виявлено особливості державної підтримки аграрного сектора в умовах членства України в СОТ, виокремлено критерії оцінки результативності проведених реформ в аграрній сфері після вступу України до СОТ та здійснене обґрунтування пріоритетних напрямів державного регулювання діяльності аграрного сектора.

Особливості розвитку аграрного сектора України в сучасних умовах визначаються недостатньо відпрацьованим механізмом державної підтримки сільського господарства. Зробити це, на нашу думку, можна, взявши за зразок спільну діяльність таких європейських інституцій, як Європейський фонд розвитку та підтримки сільської місцевості та Європейський фонд гарантій сільськогосподарського виробництва та розвитку. Об'єднавши свої зусилля, ці фонди упродовж останніх п'яти років забезпечують надходження коштів на заходи реалізації спільної аграрної політики.

Для виміру ефективності державного регулювання галузі, з точки зору забезпечення соціально-економічних потреб населення, доцільно розрахувати такі показники: коефіцієнт продовольчого забезпечення населення – за видами

сільськогосподарської продукції, питому вагу витрат на харчування – у доходах населення, коефіцієнт зайнятості сільського населення, рівень соціальної підтримки сільського населення.

З метою розрахунку впливу державної підтримки на розвиток аграрного сектора економіки виведено коефіцієнт економічного внеску продуктів аграрної галузі у розвиток національної економіки (K_{ci}), який пропонується визначати за формулою:

$$K_{ci} = \frac{a S_{gv}^i + b S_{evb}^i}{2}, \quad (1)$$

де K_{ci} – економічний внесок продуктів аграрної галузі у розвиток національної економіки S_{gv}^i (share in the gross value) – частка i -го продукту сільськогосподарського виробництва у загальній валовій продукції галузі; S_{evb}^i (share in export value) – частка i -го продукту сільськогосподарського виробництва у загальному експорті продукції галузі; a – коефіцієнт самозабезпеченості країни i продуктом; b – коефіцієнт цінової конкурентоспроможності i -продукту на зовнішньому ринку. В умовах, якщо коефіцієнт b більший від одиниці, то продукція є конкурентоспроможною: що більше b від одиниці, то більшою є різниця цін на зовнішньому та внутрішньому ринках (якщо показник $b = 1,5$, то це означає, що внутрішня ціна на продукт – на 50% нижча від світової або довідкової ціни).

За допомогою цього коефіцієнта відображено внесок виробництва певного продукту в розвиток економіки. Можна припустити, що суспільні витрати (бюджетні видатки) мають бути прямо пропорційні доходу, який утворений певним продуктом (табл. 2).

Таблиця 2

Розрахунок економічного внеску продуктів у розвиток економіки в 2014 році (K_{ci})

Вид продукції	Фактичні обсяги підтримки		Розраховані (скориговані) обсяги підтримки	
	Продуктова підтримка, млн.грн.	Частка у продуктивній підтримці, %	Продуктова підтримка, млн.грн.	K_{ci} , %
Пшениця	477,0	13,42	413,9	11,7
Кукурудза	286,0	8,05	379,9	10,8
Ячмінь	108,7	3,06	140,8	4,0
Цукровий буряк	243,1	6,84	111,6	3,2
Молоко	1095,4	30,8	359,1	10,2
Яловичина	586,1	16,49	104,5	5,3
Свинина	426,1	11,99	108,4	3,1
М'ясо птиці	205,7	5,79	82,0	2,3

Джерело: складено автором на основі даних Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

Варто зазначити, що обсяги державної підтримки виробництва продукції рослинництва були істотно вищими від продукції тваринництва. Відповідно, найбільш значний рівень державної підтримки було виділено на пшеницю (11,7 %), кукурудзу (10,8 %) та молоко (10,2 %), значно менші обсяги підтримки отримали виробники м'яса птиці (2,3%), свинини (3,1%).

Сукупний вимір підтримки (СВП) розраховується як середній показник трирічного періоду, що найповніше відображає стан державної підтримки в країні (рис. 4).

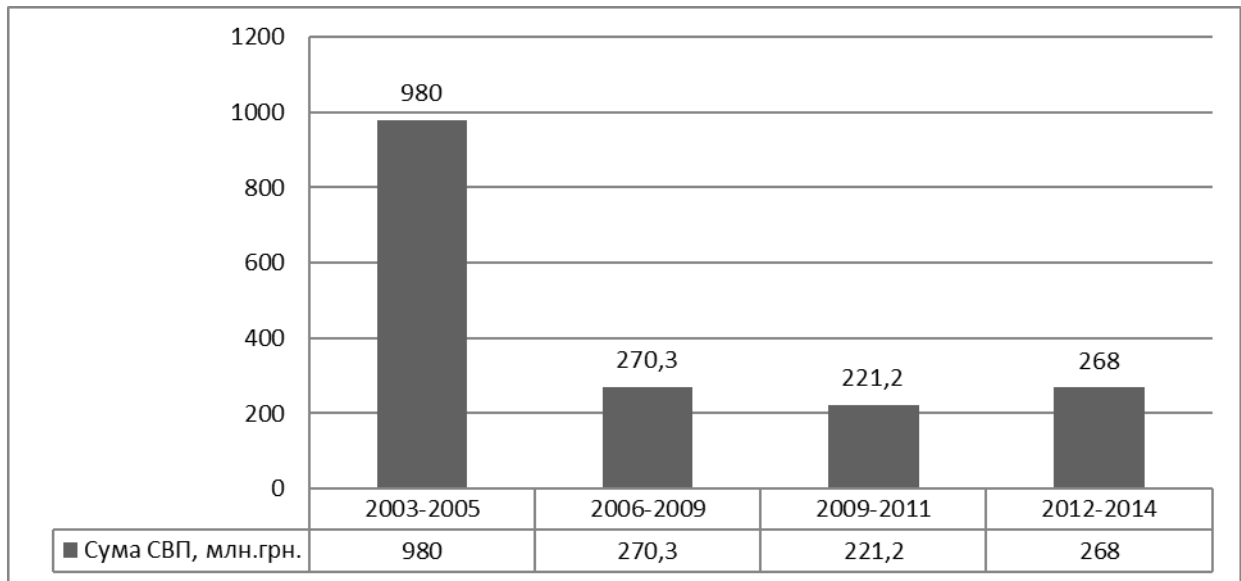

Рис. 4. Динаміка рівня сукупного виміру підтримки (СВП)

Джерело: складено автором на основі даних Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

Сьогодні в Україні простежується перевищення рівня попиту над рівнем пропозиції сільськогосподарської продукції. Специфіка аграрного ринку та особливість дії на ньому законів попиту та пропозиції обумовлюють іншу спрямованість політики державного регулювання ринкових цін. Основна причина цього полягає в тому, що попит на продовольство – еластичний за доходами населення. Відповідно, державна підтримка розвитку аграрного ринку має здійснюватися шляхом не лише розширення структури попиту, а також і стимулювання підвищення рівня рентабельності в аграрному виробництві для забезпечення росту пропозиції.

Пріоритетними напрямками державної підтримки аграрного сектора економіки повинні бути: тарифне та цінове регулювання; субсидування та дотування виробництва сільськогосподарської продукції; надання пільгової кредитної підтримки аграрним господарствам; забезпечення підтримки пільгового оподаткування сільськогосподарських підприємств шляхом встановлення спеціальних режимів оподаткування та пільгових тарифів непрямого оподаткування на продовольчу продукцію (зокрема, ПДВ); стратегічна та програмно-цільова підтримка сільськогосподарських товаровиробників шляхом стимулювання кооперації та інтеграції в аграрному секторі, розвитку сільських територій, підвищення продуктивності праці в аграрному виробництві.

Отже, запропоновані базові принципи та функції, а також форми, методи і засоби регулювання мають стати сьогодні основою механізму державної підтримки розвитку аграрного сектора економіки України в сучасних умовах господарювання.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне обґрунтування і запропоновано нове вирішення наукового завдання, що полягає в обґрунтуванні необхідності державного протекціонізму аграрного сектора України в умовах глобалізації світових ринків та розробці відповідних рекомендацій. Основні висновки виконаного наукового дослідження:

1. Визначено теоретичні та прикладні засади державного протекціонізму аграрного сектора економіки України. Розглянуто зміст державного протекціонізму як економічної політики, що спрямована на підтримку та захист вітчизняного товаровиробника від іноземної конкуренції, яка, у свою чергу, може виявлятися у введенні прикордонних зборів та (або) мит на імпорт для захисту вітчизняної галузі АПК від товарів-конкурентів; у політиці центрального банку, спрямованої на захист валюти шляхом обмежень, що забезпечують рух валютного курсу в напрямі, який відповідає економічній політиці відповідного уряду.

2. Узагальнено складники методології формування механізму державного протекціонізму в аграрному секторі економіки. Визначено, що державний протекціонізм аграрного сектора економіки – це процес системного та планового державного впливу на конкурентоспроможність галузі та національної економіки з допомогою комплексу інструментів підтримки (субсидування, кредитування, оподаткування, дотування тощо), що впливає на розвиток галузі (обсяги виробництва, прибуток, продуктивність тощо). Установлено, що механізм державного протекціонізму в аграрному секторі економіки складається із сукупності нормативно-правових, організаційно-адміністративних та економічних важелів впливу. У цьому визначну роль відіграє створення нормативно-правової бази, на що вказує значна кількість нормативно-правових актів, прийнятих останніми роками з метою підвищення ефективності функціонування сільського господарства.

3. Здійснено аналіз особливостей формування державної підтримки та тенденцій розвитку аграрного сектора України. Розглянуто досягнення світової науки як базового матеріалу для визначення історичних передумов проведення заходів державного протекціонізму в аграрній сфері. З'ясовано, що державна підтримка аграрної сфери є сукупністю різноманітних інструментів та форм економічного впливу на розвиток сільського господарства для стабільного розвитку та конкурентоспроможності усіх категорій господарств, появи можливостей для заповнення ринку якісними продовольчими продуктами, розвитку сільських територій та досягнення продовольчої безпеки країни. Дослідження історичних аспектів теоретичних концепцій державної підтримки економіки засвідчило, що вона є суб'єктивно необхідною, оскільки сільське господарство через свої характерні особливості не здатне одержати від реалізації вирощеної продукції прибуток, який міг би повною мірою перевищити виробничі затрати, забезпечити розширене відтворення виробництва та соціальний розвиток села.

4. Досліджено зміни в аграрному секторі економіки за напрямками аграрної політики України в результаті вступу України до СОТ та глобалізації

світових ринків. Установлено, що перевагами в розвитку для аграрного сектора після вступу України до СОТ є можливість захисту інтересів вітчизняних товаровиробників у міжнародних інстанціях, згідно із процедурою розгляду торговельних суперечок; через здешевлення ввізних мит на високотехнологічну продукцію підвищується конкурентоздатність українських підприємств, що використовують її при виробництві власної продукції; реструктуризація та розвиток деяких галузей виробництва: налагоджене виробництво та експорт олії (єдиного виду с/г продукції, що експортується у вигляді кінцевого продукту споживання), завдяки нульовій ставці експортного мита; підвищення вимог до продукції харчових галузей промисловості призвело до підвищення їхньої якості та загальної конкурентоспроможності на ринку; адаптація торговельного законодавства до міжнародних стандартів через розширення співпраці з країнами-учасниками; створення умов для посилення міжнародної співпраці та налагодження коопераційних зв'язків. Ідентифіковано чинники, що спричинили зміни у формуванні напрямів аграрної політики України в умовах глобалізації світових ринків. Визначено, що основними стримувальними чинниками продуктивного розвитку внутрішнього ринку сільського господарства є полегшення умов торгівлі, яка збільшує вплив світової кон'юнктури на економіку країни, що підвищує економічні ризики; недостатньо високий рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції на зовнішніх ринках, через невідповідність українських стандартів і процедур сертифікації продукції світовим стандартам та процедурам; істотна реакція української економіки на коливання світових цін через надання пріоритетів політичному напрямку розвитку, замість економічного; завдяки бажанню швидко інтегруватися до СОТ, були прийняті законодавчі акти, що поставили під удар тваринництво (скасування нульових ставок та відміна спеціального режиму оподаткування для виробників сільськогосподарської продукції; пошук нових схем подолання дефіциту державного бюджету через скорочення митних платежів).

5. Розроблено заходи реалізації державної підтримки аграрного сектора та сформовано систему критеріїв оцінки результативності проведених реформ в умовах членства України в СОТ. Установлено, що наявна система державної підтримки розвитку аграрного ринку в Україні спрямована, насамперед, на вирішення поточних завдань, тоді як стратегічні питання не знаходять свого розв'язання. Ефективний механізм державної підтримки повинен забезпечувати не лише рентабельне виробництво сільськогосподарської продукції, яке віддзеркалює досягнення інтересів власників сільськогосподарських підприємств, а й задоволення інтересів найманих працівників і землевласників та орендарів сільськогосподарських земель – виробників продукції. Розраховано критерії оцінки результативності проведених реформ в аграрній сфері після вступу України до СОТ. Визначено основний чинник, що може вплинути на ситуацію в сільському господарстві України в умовах членства країни в СОТ, а саме – зниження імпорتنих тарифів. Так, зокрема, на імпорт худоби та деяких видів сільськогосподарських культур для сівби встановлено нульову митну ставку.

6. Обґрунтовано пріоритетні напрями державного регулювання діяльності аграрного сектора. З'ясовано, що пріоритетними напрямками державної підтримки аграрного сектора економіки повинні стати: тарифне та цінове регулювання; субсидування та дотування виробництва сільськогосподарської продукції; надання пільгової кредитної підтримки аграрним господарствам; забезпечення підтримки пільгового оподаткування сільськогосподарських підприємств шляхом встановлення спеціальних режимів оподаткування та пільгових тарифів непрямого оподаткування на продовольчу продукцію (зокрема, ПДВ); стратегічна та програмно-цільова підтримка сільськогосподарських товаровиробників шляхом стимулювання кооперації та інтеграції в аграрному секторі, розвитку сільських територій, підвищення продуктивності праці в аграрному виробництві.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Розділи у монографіях:

1. Голуб Т. І. Стан та динаміка розвитку аграрного сектора економіки у контексті участі України в Світовій організації торгівлі / Т. І. Голуб // Інноваційна складова сучасної економічної динаміки : кол. мон. – Умань, 2013. – 362 с. – Розділ 2 : Інноваційна складова розвитку галузей та регіонів в умовах економічної трансформації. (Особистий внесок автора: С. 169–174).

2. Голуб Т. І. Теоретичні засади та історичні аспекти застосування державної підтримки аграрного сектора економіки / Т. І. Голуб // Інноваційна модель розвитку: тенденції та перспективи економічної трансформації : кол. мон. – Умань, 2014. – 255 с. – Розділ 1 : Макроекономічні аспекти інвестиційно-інноваційного розвитку. (Особистий внесок автора: С. 41–44).

3. Голуб Т. І. Критерії оцінки результативності проведених реформ в аграрній сфері після вступу України до СОТ / А. С. Музиченко, Т. І. Голуб // Стратегії економічного розвитку: держава, регіон, підприємство : кол. мон. – Херсон, 2015. – Т. 1. – 416 с. – Розділ 2 : Програми регіонального розвитку. (Особистий внесок автора: виокремлено основні критерії оцінювання результативності проведених реформ в аграрній сфері після вступу України до СОТ. – С. 153–167).

4. Голуб Т. І. Внутрішні заходи державного протекціонізму та причини його функціонування / Т. І. Голуб // Розвиток національної економіки на інноваційній основі: тенденції та перспективи : кол. мон. – Умань, 2015. – 170 с. – Розділ 1 : Теоретичні засади та сучасні тенденції інноваційного розвитку. (Особистий внесок автора: С. 9–14).

Статті у наукових фахових виданнях:

5. Голуб Т. І. Державний протекціонізм в аграрному секторі: зарубіжний та вітчизняний досвід / Т. І. Голуб // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – Одеса, 2014. – Т. 19, вип. 3. – С. 143–147.

6. Голуб Т. І. Державна підтримка аграрного сектору вітчизняної економіки / Т. І. Голуб // Науковий вісник Херсонського державного

університету. Серія «Економічні науки». – Херсон, 2014. – Вип. 9, ч. 4. – С. 38–41.

7. Голуб Т. І. Обґрунтування пріоритетних напрямів державного регулювання діяльності підприємств аграрного сектора / Т. І. Голуб // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. – Чернівці, 2015. – Вип. 1(28), ч. 3. – С. 31–35.

8. Голуб Т. І. Організаційно-функціональні засади державного протекціонізму в агропромисловому комплексі України / Т. І. Голуб // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – Одеса, 2015. – Вип. 13. – С. 40–45.

9. Голуб Т. І. Сучасний стан державної підтримки розвитку аграрного сектора України / А. С. Музиченко, Т. І. Голуб // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». – Ужгород, 2016. – Вип. 6, ч. 2. – С. 112–116. (Особистий внесок автора: досліджено наукові думки різних авторів про природу державного регулювання сільського господарства).

Статті за фаховим спрямуванням у наукових періодичних виданнях інших держав:

10. Голуб Т. И. Процессы развития механизма государственного протекционизма в аграрном секторе экономики / Т. И. Голуб // Азимут научных исследований: экономика и управление : ежекварт. научн. журнал. – Тольятти, 2013. – № 3 (4). – С. 5–7.

11. Голуб Т. И. Направления усовершенствования государственного протекционизма аграрного сектора экономики Украины / Т. И. Голуб // Карельский научный журнал. – Тольятти, 2014. – № 1(6). – С. 84–87.

Статті в інших наукових виданнях:

12. Голуб Т. І. Методологічні основи формування механізму державного протекціонізму в аграрному секторі економіки / Т. І. Голуб // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – Херсон, 2013. – Вип. 3. – С. 32–36.

13. Голуб Т. І. Деструктивні зміни у формуванні напрямів аграрної політики України в умовах глобалізації світових ринків / Т. І. Голуб // Аспекти прогнозування економічного та соціального розвитку країн : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2013. – Ч. 1. – С. 93–99.

14. Голуб Т. І. Головні принципи та функції державного протекціонізму аграрного сектору / Т. І. Голуб // Кримський економічний вісник : наук. журнал. – Сімферополь, 2013. – № 6(07), ч. 1. – С. 115–118.

15. Голуб Т. І. Історичний досвід та аналіз тенденцій державної підтримки розвитку аграрного сектора України / Т. І. Голуб // Молодий вчений : наук. журнал. – Херсон, 2015. – № 4 (19), ч. 1. – С. 54–57.

Тези доповідей та матеріали науково-практичних конференцій:

16. Голуб Т. І. Можливі зміни та наслідки впливу на аграрний сектор економіки в результаті вступу України до Світової організації торгівлі / Т. І. Голуб // Матеріали всеукраїнської наукової конференції молодих учених : (до 60-річчя утворення Черкаської області), (Умань, 14–15 березня 2013 р.). – Умань, 2013. – Ч. 1. – С. 41–43.

17. Голуб Т. І. Головні функції та принципи державного протекціонізму аграрного сектору / Т. І. Голуб // Особливості модернізації фінансово-економічної системи : матер. міжнар. науково-практ. конф., (Київ, 6–7 березня 2014 р.) – К., 2014. – Ч. 1. – С. 75–77.

18. Голуб Т. І. Державна організаційно-правова підтримка аграрного сектору в умовах членства України в СОТ / Т. І. Голуб // Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки : матер. всеукр. науково-практ. конф., (Умань, 26 березня 2014 р.) – Умань, 2014. – Вип. 8. – С. 7–15.

19. Голуб Т. І. Напрямки вдосконалення державного протекціонізму аграрного сектора економіки України / Т. І. Голуб // Фінансові аспекти розвитку економіки: теорія, методологія, практика : матер. міжнар. науково-практ. конф., (Львів, 28–29 березня 2014 р.) – Львів, 2014. – Ч. 2. – С. 70–71.

20. Голуб Т. І. Зарубіжний та вітчизняний досвід державного протекціонізму в аграрному секторі / Т. І. Голуб // Виробничо-експортний потенціал національної економіки : матер. міжнар. науково-практ. конф., (Ужгород, 3–4 жовтня 2014 р.) – Ужгород, 2014. – С. 51–54.

21. Голуб Т. І. Державна підтримка аграрного сектору вітчизняної економіки / Т. І. Голуб // Інноваційна стратегія і тактика фінансово-економічного розвитку суб'єктів національного господарства : матер. міжнар. науково-практ. конф., (Чернівці, 19–20 грудня 2014 р.) – Чернівці, 2014. – Ч. 1. – С. 99–101.

22. Голуб Т. І. Протекціонізм як державна політика захисту внутрішнього ринку / Т. І. Голуб // Моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів сьогодення : матер. міжнар. науково-практ. конф., (Одеса, 20–21 березня 2015 р.) – Одеса, 2015. – С. 12–13.

АНОТАЦІЯ

Голуб Т. І. Державний протекціонізм в аграрному секторі економіки в умовах членства України в СОТ. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК», Київ, 2016.

У дисертації визначено наукові засади та методологію механізму ринкового й державного протекціонізму аграрного сектора економіки. Установлено, що державний протекціонізм аграрного сектора економіки складається із сукупності нормативно-правових, організаційно-адміністративних та економічних важелів впливу. Удосконалено обґрунтування принципів державного протекціонізму аграрного сектора економіки.

Проаналізовано ефективність впливу органів державної влади на розвиток аграрного сектора в сучасних умовах господарювання в Україні. Виокремлено переваги та недоліки розвитку для аграрного сектора після вступу України до СОТ та вперше запропоновано напрями державного протекціонізму в аграрному секторі економіки, в умовах членства України в СОТ. Розроблено заходи реалізації державної підтримки аграрного сектора та сформовано систему критеріїв оцінки результативності проведених реформ в умовах членства України в СОТ. Здійснено обґрунтування пріоритетних напрямів державного регулювання діяльності аграрного сектора економіки у перспективі.

Ключові слова: аграрний сектор, механізм державного регулювання, взаємодія механізмів регулювання, органи державної влади, протекціонізм, оцінка ефективності державного протекціонізму.

АННОТАЦИЯ

Голуб Т. И. Государственный протекционизм в аграрном секторе экономики в условиях членства Украины в ВТО. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 - экономика и управление национальным хозяйством. – Высшее учебное заведение «Университет экономики и права «КРОК» – Киев, 2016.

В диссертации определены научные основы и методология механизма рыночного и государственного протекционизма аграрного сектора экономики. Приведена трактовка сущности механизма государственного протекционизма аграрного сектора экономики, который является способом действий субъекта регулирования, основанным на базовых принципах и функциях, обеспечивая с помощью определенных форм, методов и средств эффективного функционирования системы государственного регулирования для достижения поставленной цели и решения противоречий. Установлено, что государственный протекционизм аграрного сектора экономики состоит из совокупности нормативно-правовых, организационно-административных и экономических рычагов влияния.

Усовершенствовано обоснование принципов государственного протекционизма аграрного сектора экономики: правового регулирования, системного сочетания мер поддержки, открытости и прозрачности, справедливости, эффективности и результативности, адекватности развития отрасли, оптимального сочетания прямых и косвенных, административных и организационно-экономических методов поддержки, динамичности и гибкости к изменениям, целенаправленности и адресности государственной поддержки аграрных товаропроизводителей, обеспечения стимулирования деятельности производителей рынка, обеспечение устойчивого развития отрасли, программно-целевого регулирования.

Обобщенно, что государственная поддержка сельского хозяйства может реализовываться в формах прямой, опосредованной и условно-опосредованной поддержки. Проанализирована эффективность влияния органов

государственной власти на развитие аграрного сектора в современных условиях хозяйствования в Украине. Доказано, что на протяжении анализируемого периода, распределение бюджетных средств финансовой поддержки аграрной отрасли осуществлялось неэффективно, кроме того, сумма расходов на субсидирование и развитие отрасли – ежегодно уменьшается.

Получила дальнейшее развитие систематизация нормативно-правовых и регуляторных актов относительно проведения государственного регулирования, что осуществляется на основе группировки актов законодательства на акты прямой и косвенной государственной поддержки, социально-территориальной поддержки и поддержки отдельных субъектов отрасли на рынке. Отдельной группой нормативно-правовых актов выделены нормативно-правовые акты, определяющие основные принципы бюджетного финансирования.

Выделены преимущества и недостатки развития для аграрного сектора после вступления Украины в ВТО, и впервые предложены направления государственного протекционизма в аграрном секторе экономики в условиях членства Украины в мировой организации торговли, которые содержат: организацию совместных рынков (экспортные субсидии, поддержка рыночных цен, хранение продукции, таможенный тариф); прямую поддержку (компенсационный платеж на площадь земель, компенсационный платеж на голову скота, платежи, частично связанные с уровнем производства, льготное кредитование производителей); социально-экономическое развитие сельской местности (конкурентоспособность сельскохозяйственного производства, окружающей среды и сельский туризм, качество жизни в сельской местности и диверсификация сельской экономики, программа поддержки обучения в сельской местности).

Разработаны мероприятия по реализации государственной поддержки аграрного сектора и сформирована система критериев оценки результативности проведенных реформ в условиях членства Украины в ВТО. Отработана и рассчитана система коэффициентов уровня государственного протекционизма, в частности, коэффициенты продовольственного обеспечения, коэффициенты самообеспеченности страны сельскохозяйственными продуктами для создания продовольственной безопасности, коэффициенты экономического вклада продуктов аграрной отрасли в развитие национальной экономики.

Осуществлено обоснование приоритетных направлений государственного регулирования деятельности аграрного сектора экономики в перспективе, состоящие из тарифного и ценового регулирования; субсидирования и дотирования производства сельскохозяйственной продукции; предоставления льготной кредитной поддержки аграрным хозяйствам; обеспечение поддержки льготного налогообложения сельскохозяйственных предприятий путем установления специальных режимов налогообложения и льготных тарифов косвенного налогообложения на продовольственную продукцию (в частности, НДС); стратегической и программно-целевой поддержки сельскохозяйственных товаропроизводителей путем стимулирования кооперации и интеграции в

аграрном секторе, развития сельских территорий, повышения производительности труда в аграрном производстве.

Ключевые слова: аграрный сектор, механизм государственного регулирования, взаимодействие механизмов регулирования, органы государственной власти, протекционизм, оценка эффективности государственного протекционизма.

ABSTRACT

Golub T. I. State protection of agrarian sector of economy in conditions of Ukraine membership in WTO. – Manuscript.

The thesis for the degree of a Candidate of Economic Sciences on the specialty 08.00.03 – economics and management of national economy. – University of Economics and Law «KROK». – Kyiv, 2016.

The thesis defines the scientific basis and methodology of market mechanism and state protectionism of the agricultural sector. It is established that the state protectionism of the agricultural sector of the economy consists of a set of regulatory-legal, organizational-administrative and economic levers of influence. Improved justification of the principles of state protectionism of the agricultural sector. Analyzed the effectiveness of influence of public authorities on the development of the agricultural sector in modern conditions of managing in Ukraine. The advantages and disadvantages of development for the agricultural sector after accession of Ukraine to the WTO and the first proposed direction of state protectionism in agrarian sector of economy in the conditions of Ukraine's membership in the world trade organization. Measures on realization of the state support of the agricultural sector and to establish a system of criteria for evaluating the effectiveness of the reforms carried out in the conditions of Ukraine's membership in the WTO. The justification of priority directions of state regulation of agrarian sector of economy in the future.

Key words: agrarian sector, the state regulation mechanism, the interaction of regulatory mechanisms, the public authorities, protectionism, assessment of the effectiveness of state protectionism.